

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פְּרָשַׁת וַיִּקְהַל פְּקוּדֵי

כג' אדר תשע"ה
פרשת פרה

יציאת השבת:

18:24

ירושלים: 18:23

הפטרה: ויהו דבר ה'
יציאת השבת לפי ר"ת 18:59
מזכרים חודש ניסן שיהול כיום שבת
המולד: יום שישי בשעה 12, 43 דק' 3 חלקים
גיליון 330

כניסת השבת:

17:16

ירושלים: 17:10

לְחֶשֶׁב, לַעֲשֹׂת וְלַהוֹרֵת

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

כדי לבנות בניין בצורה טובה צריך מספר בעלי מקצוע. האחד אחראי על התכנון, אדם זה האדריכל, משרטט כיצד הוא רואה את הבניין בעיני רוחו. אדם נוסף הוא הקבלן המבצע בפועל את הבניה. ויש את אותו מפקח על הבניה, שעל פי הוראותיו ובהתאם לשרטוט הראשוני של האדריכל בונים את הבניין. בדרך כלל, מדובר באנשים שונים שכן כל אחד מהנושאים הנ"ל דורש התמחות אחרת וכשרון שונה.

בבצלאל התחברו שלושת המידות האלו יחד: הוא היה חושב מחשבות, המתכנן של המשכן וכליו. הוא היה גם מבצע בעצמו את העבודה: הוא ידע לעשות בזהב ובכסף ובנחושת. נוסף לכך, הוא גם ידע להורות לאחרים כיצד לעשות את הכלים: ולהורות נתן בלבן.

מתוך פרשה זו אנו למדים הוראה בפועל לגבי כל יהודי, שצריך לפעול בשלושת המישורים הללו גם יחד: לחשוב מחשבות - ללמוד את התורה על כל פרטיה ודקדוקיה. לימוד תורה הוא עיסוקו העיקרי של אדם מישראל, וכך אנו אומרים בכל יום: "זתלמוד תורה כנגד כולם". אעפ"כ לא הלימוד הוא העיקר אלא המעשה. אסור שלימוד זה ישאר ללא מעשה בפועל. לעשות - הוא פרי הלימוד. וכך מובא בתלמוד (קדושין מ, ב): "נענו כולם ואמרו: תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה". ולהורות - ללימוד ולמעשה מצטרפת קומה נוספת: להורות, ללמד לאחרים! וכך דרשו את הפסוק: "אדם לעמל יולד", לעמל ראשי תיבות: ללמוד על מנת ללמד. אכן, לימוד גדול למדנו מבצלאל, כיצד צריך כל אדם לבנות את המשכן הרוחני שלו, אשר מתוכו נזכה בעזרת ה' לבניין המקדש במהרה.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורקי. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

פרשת פרה

פרשת פרה, השלישית שביארבע פרשיות, היא פרשת פרה שקורין בשבת הסמוכה לפרשת החדש ואין מפסיקין בין שתי פרשיות אלה, אלא הן באות זו אחר זו.

בשבת 'פרה', מוציאים בבית הכנסת שני ספרי תורה, באחד קורין שבעה אנשים בפרשת השבוע, ובשני קורין מפטיר בפרשת פרה אדומה בסדר זאת חקת התורה שבספר במדבר: נוהגין להחמיר בקריאה של פרשה זו, כיון שלפי דעת מקצת מן הפוסקים, קריאה זו היא מצוה מן התורה, והיא רמוזה בפסוק: זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר – דַּבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מזכיר תחילה את המצוה ואחר כך – דַּבַּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, כלומר, דבר ותקרא לפני ישראל את החקה הזאת. ואף על פי שנהגו בכל ארבע הפרשיות שאין קורין למפטיר קטן, אלא מי שנמלאו לו י"ג שנים תמימות, מחמירין יותר בפרשת פרה מפני הטעם שאמרנו, שאין הקטן שפטור מן המצוות מדברי תורה, יכול להוציא אחרים ידי חובתם:

ענין קריאה זו קודם ניסן, כדי להזכיר ולהודיע לכל מי שנטמא במת להטהר מטומאתו, כדי שיוכל להקריב קרבן פסח במועדו. והקדימו לזרו על כך קודם ניסן, לפי שהרחוקים מירושלים כבר התחילו לצאת מעריהם בראש חדש ניסן לעלות לירושלים. ובעוד שכל איש בעירו ובתוך קהלו, מזכירין לו שאם נטמא במת שיטהר תחילה באפר הפרה ואז יוכל להקריב את קרבנו בפסח ראשון ולא ידחה לפסח שני. וכל הנטמא במת אינו יכול להקריב קרבן אלא אם הזו עליו ממי החטאת שנעשו עם אפר הפרה, ביום השלישי לטומאתו וביום השביעי, ובשמיני הוא טהור להכנס למקדש ולאכול בקדשים:

ואף על פי שבעוונותינו חרב בית המקדש ואין לנו קרבן ולא טהרה לאכול מבשר הקדשים, אנו מחזיקים בתורת הטהרה ולומדים מצוותיה ודיניה ועוסקים בהם בזמנם, ונחשב לנו כאילו הטהרנו מטומאותנו והכשרנו עצמנו להקריב קרבנותינו במועדם:

אמרינן בירושלמי: בדין הוא שתקדים פרשת החדש לפרשת פרה אדומה, שבאחד בניסן הוקם המשכן ובשני לו נשרפה הפרה, ולמה אמרו להקדים פרה אדומה? לפי שהיא טהרתם של ישראל, כדי שלא יהיו נדחים לפסח שני:

וכתוב בספרים, שימים אלה שקודם הפסח מסוגלים לזכות בהם לרוח טהרה, כשם שישראל עוסקים עתה בפרשת פרה והיו עוסקים בטהרתם קודם הקרבת הפסח בזמן שבת המקדש היה קיים:

הכל הולך אחר השרש:

לא הצריכה תורה טהרה באפר הפרה אלא לטמאי מתים בלבד. כל הנטמא בטומאה אחרת עולה מטומאתו כדרכו, כפי שמפורש עליו בתורה ואינו זקוק למי חטאת לטהרתו, אבל הנטמא במת אינו נטהר לעולם עד שיוז עליו ממי חטאת בשלישי ובשביעי לטומאתו: ומצוה זו נתנה לישראל בראש חדש ניסן מן השנה השניה לצאתם ממצרים, ביום הקמת המשכן. שהיו בהם טמאי מתים, והיו צריכים לטהר להקריב פסחיהם:

ומלבד טהרת הפרה מטומאת מת, ניתנה גם לכפר על מעשה העגל. לאחר שהקדוש ברוך הוא נתפס עם ישראל אחר חטא זה, וצוה עליהם לעשות לו משכן, וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם,

נתן להם מצוה זו כדי להטהר לגמרי מכל טומאה שדבקה בם מטומאת מת ומטומאת כל עבודה זרה שהיא שרש המיתה בעולם. הרי שטהרת אפר הפרה היא גם טהרה מכל טומאת עבודה זרה שלא תשאר חס ושלום דבוקה בנפש האדם מישראל:

ומפני שמעשה הפרה האדומה הוא שרש הטהרה לישראל, לכך עשו בו מעלות יתרות בטהרה. שכל דבר ששרשו טהור לגמרי, אפילו נפלה טומאה אחר כך בענפיו, שוב אין הטהרה נפגמת. וכן אתה אומר בפרה אדומה שבאה לטהר מטומאת מת, שאף על פי שמקילים לפעמים בדיני טומאה, כיון שבאו לעשות שרש לטהרה – החמירו בו חומרות רבות ועשאוהו במעלות של טהרה שאין למעלה מהן יותר.

מעשי הפרה:

כשם שמפרישין כהן גדול מביתו שבעת ימים קודם יום הכיפורים לעבודת יום הכיפורים, כך מפרישין את הכהן השורף את הפרה, שבעה ימים קודם שרפת הפרה, מביתו ללשכה שעל פני הבירה צפונה מזרחה, ו'בית אבן' היתה נקראת, לפי שכל מעשיה וכליה היו עשויים מאבן ואדמה שאינן מקבלות טומאה:

כל שבעת הימים (חוץ מיום רביעי לפרישה, שאי אפשר לו להיות לא יום שלישי לטומאה, ולא שביעי, שאין הזאה בשביעי עולה משום הזאת שביעי אלא אם הזה בשלישי לפניה) מזין על הכהן השורף את הפרה, מכל אפר החטאות שהיו במקדש שנשארו למשמרת מימות משה רבינו, שמא נטמא למת והוא לא ידע. ומן הדין היה שאין צריך הזאה אלא בשלישי ושביעי להפרשה בלבד. וזה שמוזן עליו יום אחר יום – מעלה יתרה עשו בפרה:

תשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשניה. הראשונה עשה משה רבינו עליו השלום והיו מטהרין באפרה כל ימי הבית הראשון והותירו ממנה מעט למשמרת לאחרי כן. שניה עשה עזרא הסופר; ושבע – מעזרא עד חרבן הבית. ועשירית יעשה המלך המשיח שיגאלנו במהרה בימינו אמן. וכל אימת שבאו לעשות פרה חדשה היו מזין על הכהן השורף אותה מכל אפר הפרות הקודמות שהשאירו למשמרת:

חקת הפרה:

הרבה מצוות יש בתורה שנקראות 'חקה' ולא נאמר בהן טעם, אף על פי כן נמסרו טעמיהן רזיהן וסודותיהן לחכמי האמת שבכל דור ודור, איש מפי איש עד משה רבינו עליו השלום; ואולם מצוה זו של פרה אדומה נאמר בה (במדבר יט): זאת חקת התורה, כלומר, זאת – ואין דומה לה. 'תמן תנינן: כל העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף – מטמאין בגדים, והיא עצמה – מטהרת טמאים; אלא אמר הקדוש ברוך הוא, חוקה חקתי, גזרה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי':

וַיִּקְחוּ אֱלִיָּד (במדבר יט) – אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, לך אני מגלה טעמיה, אבל לאחרים – חקה:

כָּל זֶה נִסִּיתִי בְּחֻכְמָה, אִמְרַתִּי אֲחֻכְמָה – וְהִיא רְחוּקָה מִמְּנִי (קהלת ז) – אמר שלמה: על כל התורה כולה עמדתי, ועל פרשה זו של פרה, כיון שהייתי מגיע בה, הייתי דורש בה, חוקר בה ושואל בה, אמרתי אחכמה – והיא רחוקה ממני: וע"פ ספר התודעהו.

הלכות כוונה במצוות

א. מצוות צריכות כוונה, והיינו שיש לכוון בעשיית המצווה שכונתו לצאת ידי חובת המצווה. ויש מי שאומר שאם קרא קריאת שמע בסדר התפלה, או אכל מצה, או קידש, או נטל לולב ותקע בשופר, וכדו', אף על פי שלא כיון לצאת, יצא, שהרי משום זה עושה כל הנ"ל, כדי לצאת אף שלא כיון להדיא. ועל זה סמכו רבים אף לכתחילה שאינם מכוונים בפירוש בעת התפלה וקריאת שמע וקידוש לשם מצווה. ומכל מקום ראוי ונכון מאוד לכוון בכל מצווה ומצווה בפירוש בעת שמקיים המצווה, שהוא מכוון לשם קיום המצווה.

ב. יש אומרים שמה שאמרו מצוות צריכות כוונה אינו אלא מדרבנן, אבל מן התורה יוצא ידי חובה גם אם לא כיון לשם מצווה. ויש אומרים שדין זה הוא מן התורה, ואם לא כיון בעשיית המצווה לא יצא ידי חובה מן התורה. אף במצוות דרבנן לכתחילה צריך לכוון לצאת ידי חובת המצווה. ומכל מקום בדיעבד אם לא כיוון במצוות דרבנן, יצא.

ג. אף שלכתחילה צריך לכוון גם במצוות שיש בהם מעשה, כגון באכילת מצה או מרור, מכל מקום בדיעבד אם לא כיון לשם מצווה, יצא, שכן נהנה. ובפרט לדברי החיי אדם שאם אכל מצה, אף על פי שלא כיון לצאת, יצא, כל שעושה כן בשביל המצווה, ולא לשם דבר אחר. והרוצה להחמיר ולחזור לאכול, לא יברך שנית משום ספק ברכה לבטלה. ומכל מקום הדבר ברור שאם בירך על המצה על אכילת מצה, אין לך כוונה גדולה מזו ויצא ידי חובה לכולי עלמא.

ד. אין צורך באמירה בפה מלא שעושה המצווה לשם מצווה, וכגון אמירת לשם יחוד וכדומה, אלא די במחשבה לשם מצווה אף לכתחילה. ולא דמי לכתובת תפילין שצריך לומר שכותב לשם קדושת תפילין. ובפרט במצווה שמברכים עליה בתחילה, שהברכה היא התעוררות הדבור והמחשבה לכוון לשם מצווה. ומכל מקום כבר נהגו רבים וכן שלמים לומר "לשם יחוד" קודם כל מצווה שעושים, כדי לעורר הכוונה בעשיית המצווה לשם מצווה, ובפרט במצוות ישיבה בסוכה ליל סוכות, ובמצוות ציצית ותפילין.

ה. יש אומרים שבמצוות שביין אדם לחברו, כגון מעשה צדקה וחסד, כיבוד אב ואם, כבוד רבו, וכדומה, אין צריך לכוון לשם מצווה, דסוף סוף מעשה הצדקה והחסד והכבוד נעשים ומתקיימים.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0577788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה ציטרון הי"ד. היה יצחק שושן הי"ד. שרה בת שמהה הי"ד. יצחק אילון הי"ד. מרים יהודה הי"ד. ציפורה והושע לוי הי"ד. ביבה אלימלך הי"ד. ישי הלוי הי"ד. אורי חיים רווח הי"ד. עזר בן עישה הי"ד. תיקוה בת עזיזה הי"ד. אלגרה בת גיאן הי"ד. מול בת ענולה הי"ד. פנחס זרחי הי"ד. הראל בן אביגיל הי"ד. אילנה בת סליחה הי"ד. ישי ורחל לוי הי"ד. חנה בת זיהרה הי"ד. להחזרת נערי צה"ל ושבויון ובהם: גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ, צבי פלדמן, יהונתן פולארד הי"ד. לעילוי נשמת הנערים: אייל יפרח הי"ד, גיל-עד שעאר הי"ד, נפתלי יעקב פרנקל הי"ד. ולעיני אורון שאול הי"ד וחללי מבצע צוק איתן. לעילוי נשמת: מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל. הרב מרדכי אליהו זצוק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. הרב שלמה צורף ז"ל. רבי יעקב שושן ז"ל. יונה יונה ז"ל. ברכה סופן ז"ל. נדיר נחום ז"ל. נסים כהן ז"ל. סופר מנחם ז"ל. נדידה שמעון בת חיות ז"ל. מגידה לוי ז"ל. אסתר בת תרא ז"ל. אסתר חדר ז"ל. חנה יצחקי ז"ל. דינה פונדק ז"ל. הרב אברהם עוקרמן זצ"ל. מרדכי ומשה בני לאה מזרחי ז"ל. אליה בת פריחה ז"ל. תירצה זיגדון ז"ל. ישראל אברהם נתן בן מלכה ז"ל. אסתר בת זוהרה ז"ל. אסתר וענבר נחום ז"ל. ישראל בן שושנה ז"ל. יצחק בן מול מזרחי ז"ל. רובי בן שלום צעדי ז"ל. מרים וענונו ז"ל. עזיזה עמוס ז"ל. יצחק ועמרם אטיאס ז"ל. נסים בן חנה ז"ל. שמעון אבוטבול ז"ל. יצחק ולאה אסטרונו ז"ל. רות יעקב ז"ל. חיה רחל לוי ז"ל. אליהו טייטל ז"ל. נעימה בת מגידה ז"ל. שמחה אילון ז"ל. ראובן אילון בן טסיה ז"ל. סוליקה שושן ז"ל. לואיזה מדר ז"ל. זוהרה בת חנה ז"ל. עליזה כהן ז"ל. ר' חיים אוהננה ז"ל. אהרן זקין ז"ל. אורי אורן מועלים ז"ל. ישראל בן גמרה ז"ל. חד חגיבי ז"ל. חד גרסברג ז"ל. עמוס דמרי ז"ל. רבי חוד הכהן זצ"ל. יוכבד ועקבין ז"ל. עישה רחן ז"ל. יוסף הכהן ז"ל. ולעיני הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנודר, שושנה רווח, רפאל פריצן, וציציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה